

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดเป้าหมายนโยบายทางการเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแลและดำเนินนโยบายทางการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเพื่อแบบยืดหยุ่น (flexible inflation targeting) นอกเหนือไปจากนี้แล้วธนาคารแห่งประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการดูแลการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ด้านอื่นๆ อาทิเช่น ภาครัฐกิจ ภาคครัวเรือน ภาคสถาบันการเงิน และตลาดการเงิน

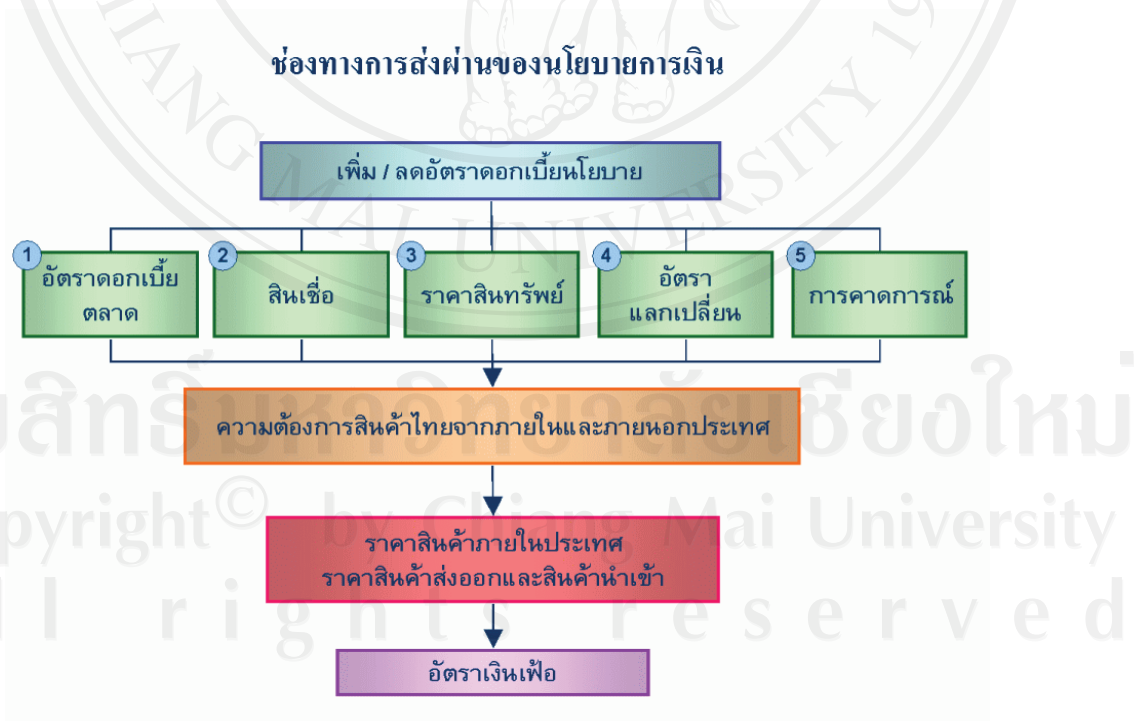
ในการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยมีเป้าหมายสุดท้าย (ultimate target) ที่จะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (economic stability) ในขณะที่เศรษฐกิจมีการเติบโตหรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่ง คือ มีเป้าหมายในการที่จะทำให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพควบคู่กันไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งนี้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะวัดจากเสถียรภาพทางด้านราคา (price stability) และดัชนีที่นิยมใช้วัดคือ ภาวะเงินเฟ้อ (inflation)

ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีมติให้ขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จากร้อยละ 2 เป็นร้อยละ 2.25 ต่อปี และกำหนดอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยรายไตรมาสที่ร้อยละ 0.5-3.0 ต่อปี ต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2553 เนื่องจากมีความเหมาะสมและสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งอัตราเงินเฟ้อของไทยข้อมูลล่าสุดในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 อยู่ที่ร้อยละ 3 ซึ่งอยู่ในเป้าหมายเงินเฟ้อที่กำหนด

มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ได้เคยกล่าวไว้ว่า เงินเฟ้อเป็นปรากฏการณ์ทางการเงิน (Inflation is everywhere monetary phenomenon) เพราะต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อนั้น มาจากการที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีมากเกินไป ปริมาณเงินหมุนเวียนเกิดอาการเพื่อขึ้นได้นั้น เพราะปริมาณเงินมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตมา ให้ผู้บริโภคจับจ่าย ผลที่ตามมาคือเงินปริมาณมาก แต่ซื้อสินค้าที่มีปริมาณน้อย กลไกราคาในตลาดจึงเกิดการปรับตัว เพื่อให้อุปสงค์ได้คู่กับอุปทานในระบบ นั่นคือราคาสินค้าจะปรับสูงขึ้นตามปริมาณเงินหมุนเวียนในที่สุด ภาวะเงินเฟ้อจึงเป็นตัวสะท้อนถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง เนื่องจากการเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วของระดับราคา ในขณะที่เกิดภาวะเงินเฟ้อนั้นหากมองในแง่ของผู้ออมเงินแล้วนั้นจะส่งผลทำให้ปริมาณเงินออมที่ออมไว้ใช้ในอนาคตมีความสามารถในการใช้

น้อยลงและส่งผลให้รายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากมีค่าลดลงอีกด้วย เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาคธุรกิจเกิดความไม่แน่นอนในการวางแผน เนื่องจากไม่แน่ใจในเรื่องของต้นทุนการผลิตที่อาจสูงขึ้นในอนาคตส่งผลต่อค่าจ้างแรงงานที่ต้องปรับตัวสูงขึ้น ในภาวะเศรษฐกิจที่เกิดภาวะเงินเฟ้อนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีรายได้ประจำ ทรัพย์สินในรูปเงินสดและเงินฝากจะสูญเสียมูลค่าที่แท้จริงของรายได้ และทรัพย์สินในรูปเงินเฟ้อ

จากการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อรักษาเสถียรภาพทางด้านราคา ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อนั้นการ ดำเนินนโยบายการเงินเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ประมาณ 1-2 ปี นับตั้งแต่คณะกรรมการฯ ประกาศปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย โดยจะส่งผลกระทบต่อระบบการเงินในช่องทางต่างๆ 5 ช่องทาง โดยมีเครื่องมือในการดำเนินนโยบายที่สำคัญผ่าน 5 ช่องทางด้วยกัน คือ ช่องทางอัตราดอกเบี้ย (Interest rate channel) ช่องทางสินเชื่อ (Credit channel) ช่องทางราคาสินทรัพย์ (Asset price channel) ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate channel) และช่องทางการคาดการณ์ (Expectation channel) โดยส่งผ่านภายใต้ช่องทางเหล่านี้ไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการผลิตและอัตราเงินเฟ้อ ดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 ช่องทางการส่งผ่านของนโยบายทางการเงิน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2553)

โดยนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยผ่านช่องทางสินเชื่อ นั้น นับได้ว่าเป็นหนึ่งช่องทางที่มีความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (economic stability) ควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยทำการปรับเพิ่มหรือลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายผ่านช่องทางสินเชื่อ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในการควบคุมอัตราเงินเฟ้อและทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลปริมาณเงินฝากและการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

รูปที่ 1.2 การส่งผ่านนโยบายการเงินของช่องทางสินเชื่อ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2553)

สำหรับช่องทางสินเชื่อ นั้นสามารถอธิบายได้ดังนี้ สมมติให้ธนาคารกลางดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย โดยกระบวนการส่งผ่านของช่องทางด้านสินเชื่อ ส่งผลอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในตลาดเงินปรับลดลง ภาระหนี้สินของภาคธุรกิจจะบรรเทาตามไปด้วยและส่งผลให้ฐานะการเงินของภาคธุรกิจเข้มแข็งขึ้น สถาบันการเงินก็จะยินดีที่จะปล่อยสินเชื่อให้กับภาคธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากความเสี่ยงลดลงทำให้ภาคธุรกิจสามารถขยายการลงทุน และสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ขณะที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะเป็นแรงกดดันให้อัตราเงินเฟ้อเร่งตัว (รูปที่ 1.2)

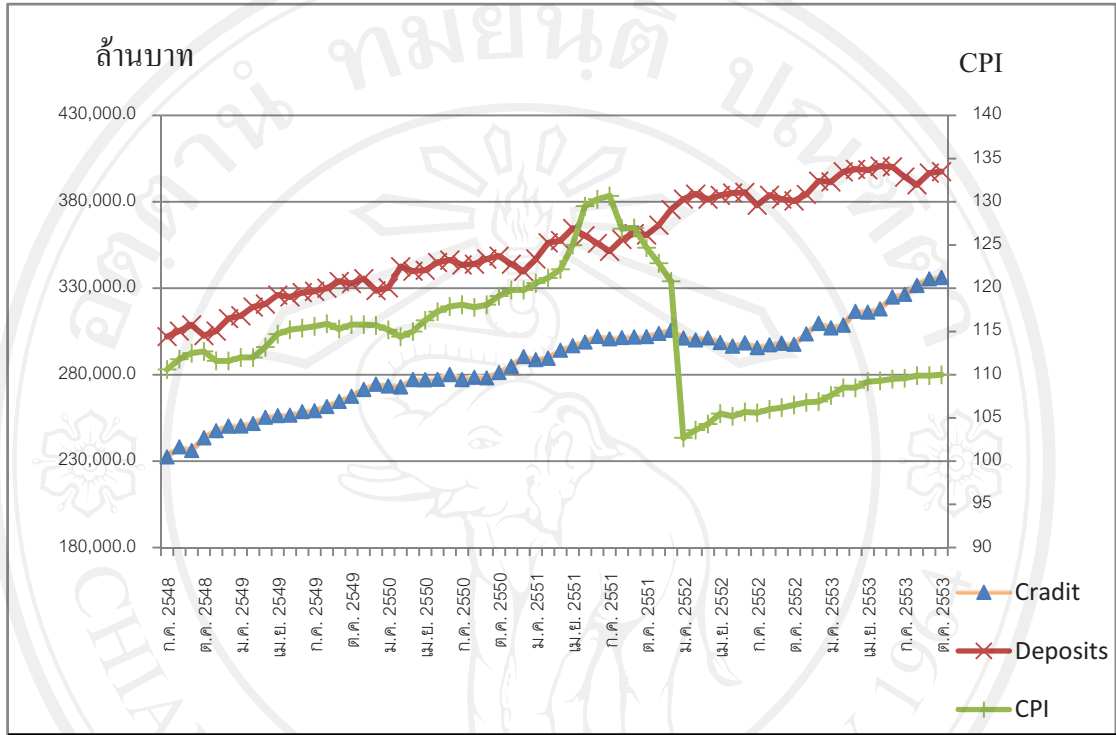
นอกเหนือไปจากหน้าที่ในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทย ยังมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายออกกฎเกณฑ์เพื่อกำกับดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงินกำกับดูแลธุรกิจการเงินที่มีผลกระทบต่อประชาชนและมีหน้าที่ในการติดตามฐานะการดำเนินงาน ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินเป็นรายสถาบัน โดยสถาบันการเงินเป็นองค์กรหลักทางการเงินของประเทศที่ทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรในเศรษฐกิจโดยเป็นสื่อกลางในการระดมเงินออมจากผู้ออมไปสู่ผู้ลงทุน สถาบันการเงินมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับภาคเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งภายในและนอกประเทศ และสามารถส่งผ่านผลกระทบไปยังภาคเศรษฐกิจอื่นๆ สถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพและมั่นคงทั้งระบบจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคงในประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 มีระยะเวลาในการดำเนินนโยบายระหว่างปี พ.ศ. 2553- พ.ศ. 2557 มีมาตรการหลักคือ การยกระดับสถาบันการเงินด้วยการส่งเสริมและควมรวมขยายขอบเขตของธนาคารพาณิชย์เป็น Universal Banking ที่สามารถให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมการเงินได้เกือบทุกประเภทเพื่อลดความซ้ำซ้อนในระบบสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญ และเป็นตัวกลางทางการเงินที่สำคัญซึ่งมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่งเป็นแหล่งระดมเงินออม และแหล่งเงินกู้ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ

หากกล่าวถึงธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่ากระจายตัวในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยสถาบันการเงินในภาคเหนือของประเทศไทยนั้น มีสาขานาชาพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทมากที่สุด ทั้งด้านการระดมเงินออมและการให้สินเชื่อ เนื่องจากมีจำนวนสำนักงานมากกว่าร้อยละ 60 ของสถาบันการเงินในภาคเหนือ อีกทั้งยังมีความได้เปรียบด้านเครื่องมือและบริการที่ให้กับลูกค้า และความสามารถในการระดมเงินออมก็มีผลต่อบทบาทในการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ โดยสัดส่วนเงินฝากและสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือเมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์ทั่วประเทศคิดเป็นร้อยละ 5.0 และ 4.8 และจากการขยายสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนสาขานาชาพาณิชย์ในภาคเหนือเมื่อสิ้นเดือนตุลาคม 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 680 สาขา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือของประเทศไทย มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

บทบาทหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์นั้นมีหลากหลายหน้าที่ด้วยกัน ดังนี้คือ การรับฝากเงินการให้กู้ยืมเงิน การรับรองและอวัลต์ตัวเงิน การโอนเงิน บริการด้านการค้าต่างประเทศ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การบริการวิเทศธุรกิจ การเรียกเก็บเงินตามตราสารการเงิน การซื้อขาย

หลักทรัพย์ทางการเงิน บริการบัตรเครดิต การออกหนังสือค้ำประกัน หรือการบริการเป็นทรัสต์ (Trustee) ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทของการระดมเงินออม และการให้กู้ยืม (การปล่อยสินเชื่อ) ถือเป็นหน้าที่หลักของธนาคารพาณิชย์

รูปที่ 1.3 อัตราความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินให้สินเชื่อรวม ปริมาณเงินฝากรวม และดัชนีราคาผู้บริโภค ในภาคเหนือช่วง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 - เดือนตุลาคม พ.ศ.2553

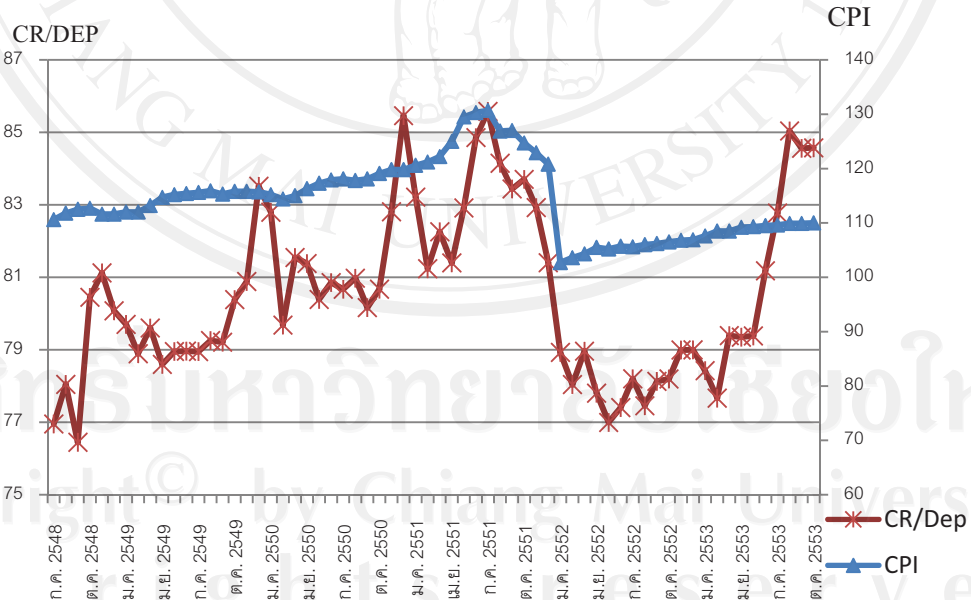
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย และการคำนวณ

จากรูปที่ 1.3 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปของภาคเหนือ มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูงในช่วงปี พ.ศ. 2551 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจการเงินของภาคเหนือตอนใต้ เติบโตกับการปรับตัวมากที่สุดในรอบ 10 ปี ทั้งด้านการผลิต การค้าและบริการ และผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง ได้ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเร่งขยายตัวสูงขึ้นเป็นอย่างมาก โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในช่วงแรกของปี จากการที่ราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และค่อยๆ ปรับตัวลดลงในช่วงครึ่งหลังของปี ในขณะที่ภาคการเงินนั้นมีการขยายตัวของปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ที่เพิ่มจากการแข่งขันระดมเงินฝากของธนาคารพาณิชย์เมื่อเทียบกับปีก่อน ส่วนในด้านการให้สินเชื่อกลับมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลง ตามกลุ่มธุรกิจเพื่อการก่อสร้าง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553)

จากข้อมูลของปริมาณเงินให้สินเชื่อ และเงินฝากในภาคเหนือช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 พบว่า มีปริมาณเงินฝากที่ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต และข้อมูลการรายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินภาคเหนือเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ยอดเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือมีจำนวนเงินฝากทั้งหมด 404,255 ล้านบาท และจำนวนเงินให้สินเชื่อ 346,306 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนของสินเชื่อต่อเงินฝากร้อยละ 84.6 ขยายตัวร้อยละ 5.2 จากช่วงเวลาเดียวกันกับปีก่อน จากเงินฝากของส่วนราชการ และการระดมเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่เน้นกลยุทธ์เสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่จูงใจ

จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาถึงผลของอัตราการขยายตัวของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อใน 17 จังหวัดของภาคเหนือว่ามีผลอย่างไร และมีทิศทางขนาดความสัมพันธ์เป็นอย่างไร ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลอนุกรมรายเดือนแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 ร่วมกับข้อมูลเป็นภาคตัดขวาง (cross-section data) อีกด้วย โดยรวบรวมข้อมูลปริมาณเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และดัชนีราคาผู้บริโภค จำนวน 17 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก อุทัยธานี ลักษณะข้อมูลแบบดังกล่าว เรียกว่าข้อมูลพาแนล (panel data)

อัตราส่วนระหว่าง

รูปที่ 1.4 แสดงสัดส่วนของเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากในภาคเหนือช่วงเดือนกรกฎาคม

พ.ศ. 2548-เดือนตุลาคม พ.ศ. 2553

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการคำนวณ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาผลของอัตราการขยายตัวของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อใน 17 จังหวัดของภาคเหนือ ประเทศไทย โดยวิธีการพาแนลโคอินทิเกรชัน (Panel Cointegration)

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบขนาด และทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการขยายตัวของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากกับอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดในภาคเหนือ
- 2) ใช้เป็นข้อมูล และแนวทางในการตัดสินใจสำหรับผู้วางแผนนโยบาย (policy makers) และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในการกำหนดนโยบายการเงิน ในการวางแผนการขยายตัวปริมาณเงินฝากให้สอดคล้องกับการขยายตัวของสินเชื่อเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability)

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ทำการศึกษาถึงผลของอัตราการขยายตัวของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อใน 17 จังหวัดของภาคเหนือ ประเทศไทย โดยได้ใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ร่วมกับข้อมูลภาคตัดขวาง (cross-sectional data) ซึ่งประกอบด้วยปริมาณเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และดัชนีราคาผู้บริโภค ในงานการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตจังหวัดที่จะทำการศึกษาทั้งหมด 17 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก อุทัยธานี โดยใช้ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,071 ตัวอย่าง

1.5 นิยามศัพท์

1) ข้อมูลพาแนล (Panel data) หมายถึง ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นอนุกรมเวลา (time series data) ร่วมกับข้อมูลภาคตัดขวาง (cross-section data)

2) อัตราเงินเฟ้อ คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (consumer price index: CPI)

$$\text{อัตราเงินเฟ้อ}_t = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \times 100$$

3) ปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ปริมาณเงินรับฝากกระแสรายวัน ออมทรัพย์จ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา ตั๋วสัญญาใช้เงิน และบัตรเงินฝากของประชาชนที่ธนาคารพาณิชย์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554)

4) ปริมาณเงินให้สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ปริมาณเงินที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อให้กับประชาชน หรือผู้ที่ต้องการเงินลงทุน ได้แก่ เงินเบิกเกินบัญชี เงินให้กู้ยืม ตัวเงิน และอื่นๆ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554)

5) สัดส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก หมายถึง อัตราส่วนระหว่างปริมาณเงินให้สินเชื่อกับปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์

6) ดัชนีราคาผู้บริโภค หมายถึง ดัชนีที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกโดยเฉลี่ยที่ผู้บริโภคจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการจำนวนหนึ่ง ณ เวลาหนึ่งๆ เทียบกับปีฐานของจังหวัดนั้นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved